

Uitroeijing van schurfft op varkensbedrijven

Peter Vesseur en Martien Bokma-Bakker, PV

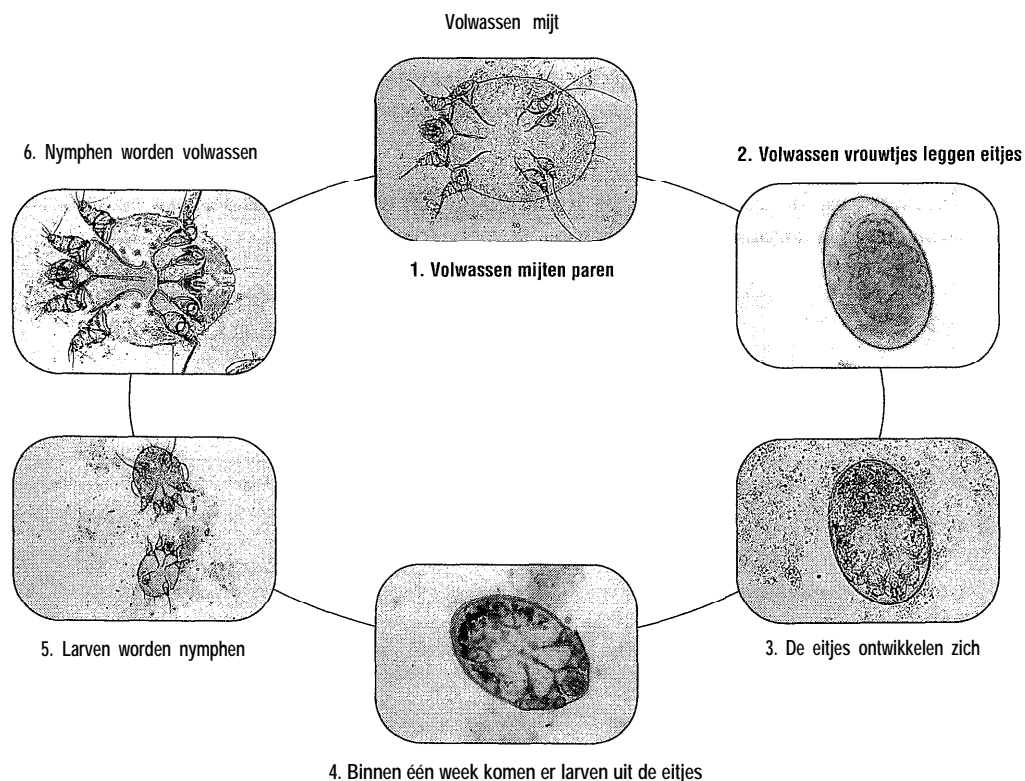
Het Praktijkonderzoek Varkenshouderij heeft in opdracht van "Diergezondheid in Beweging" een methodiek ontwikkeld voor het schurftvrij maken van varkensbedrijven. Voor het breed in de praktijk introduceren van de methode zijn een folder en een videoband beschikbaar. Gezien het te verwachten positieve resultaat en de relatief lage kosten is het voor alle bedrijven interessant om het bedrijf schurftvrij te maken.

Het project is door het Praktijkonderzoek in samenwerking met de Gezondheidsdienst voor Dieren en de Vakgroep Agrarische Bedrijfseconomie van de Landbouwuniversiteit Wageningen uitgevoerd. Daarnaast heeft Merial B.V. een bijdrage geleverd.

Varkensbedrijven in de proef

Op grond van de literatuur en enkele praktijkervaringen in binnen- en buitenland is nagegaan wat de

meest eenvoudige manier van uitroeien van schurft is. Deze methode is vervolgens uitgetest op vijf bedrijven met zowel zeugen als vleesvarkens. Op deze bedrijven zijn voordat tot uitroeijing werd overgegaan, levende schurftmijten in oorafkrabsels aangetoond. De mate van besmetting varieerde van ernstig, waarbij de dieren ook duidelijk schurftig waren, tot gering. Op twee proefbedrijven van het Praktijkonderzoek Varkenshouderij kon de schurftmijt niet worden aangetoond. Deze bedrijven heb-

Figuur 1: De levenscyclus van de schurftmijt van het varken

ben dan ook niet deelgenomen aan de proef Op het derde proefbedrijf, het Varkensproefbedrijf "Noord- en Oost-Nederland" te Raalte, werden schurftmijten aangetoond in de scharrelunit en niet in de rest van het bedrijf Dit bedrijf heeft wel meegedaan aan de proef De overige vier bedrijven in de proef waren praktijkbedrijven.

Methode om de schurftmijt uit te roeien en methode om schurft aan te tonen

Om de schurftmijt op een bedrijf uit te roeien zijn alle op dat moment aanwezige varkens per injectie met ivermectine behandeld. Na veertien dagen is dit herhaald. Bovendien zijn, op dag 7 na de eerste keer behandelen, alle biggen die na de eerste keer behandelen zijn geboren, met ivermectine behandeld. De omgeving van de dieren is niet schoongemaakt en niet met een middel tegen schurft behandeld.

Gebruikte methoden om schurft op een bedrijf aan te tonen zijn: het beoordelen van de varkens op het voorkomen van verschijnselen van schurft, onderzoek van oorafkrabsels op het voorkomen van schurftmijten, het bepalen van schuurindices als maat voor het schuren en het aantonen van anti-

stoffen tegen de schurftmijt in het bloed. Voor het bepalen van antistoffen in het bloed is binnen dit onderzoek een test ontwikkeld.

Resultaten

Na de behandelingen is een jaar lang de schurftstatus van de deelnemende bedrijven gevolgd.

Alle bedrijven in de proef zijn schurftvrij geworden (één bedrijf is tussentijds, in verband met varkenspest, preventief geruimd en dus niet een volledig jaar gevolgd). Voor uitroeiing werden op vier van de vijf bedrijven duidelijke verschijnselen van schurft gezien. Na uitroeiing van schurft werden geen verschijnselen wijzend op schurft meer waargenomen. In tabel I zijn de resultaten van de oorafkrabsels, de schuurindices en de test op antistoffen in het bloed als gemiddelden weergegeven.

Oorafkrabsels

Voor uitroeiing werden er bij 9,3% van de onderzochte zeugen en bij 23% van de onderzochte vleesvarkens daadwerkelijk (levende) schurftmijten in oorafkrabsels aangetoond. Na uitroeiing was het onderzoek op levende mijten in alle gevallen nega-

Tabel I: Resultaten van de oorafkrabsels, de schuurindices (SI) en het bloedonderzoek op antistoffen vóór en ná de uitroeiingsbehandeling op de vijf bedrijven

	vóór uitroeiingsbehandeling met ivermectine			ná uitroeiingsbehandeling met ivermectine		
	oorafkr. % pos.	SI	bloedonderz. % pos.	oorafkr. ¹ % pos.	SI ¹	bloedondet-z.2 % pos.
Zeugen						
gemiddeld	9,3	0,80	28	0,3	0,13	0
sd	12,0	0,38	29	0,4	0,05	0
Vleesvarkens						
gemiddeld	23	0,46	32	0,2	0,04	0
sd	28	0,55	29	0,4	0,03	0

¹ % positieve oorafkrabsels en SI-gemiddeld zijn gemiddelden van alle waarnemingen gedurende een periode van 12 maanden na behandeling

² bloedonderzoek dit zijn de waarden gevonden in monsters genomen op 12 maanden na behandeling

tief. Wel zijn in de eerste zes maanden na de uitroeiingsbehandelingen bij twee zeugen en bij twee vleesvarkens positieve diagnoses gesteld. Van de gevonden mijten kan op grond van de manier van onderzoeken niet met zekerheid gezegd worden of ze nog levend waren bij het verzamelen. Bij herhaald onderzoek binnen een maand, van dezelfde dieren en de in hetzelfde hok of ernaast geplaatste dieren, werden geen schurftmijten gevonden. Het tweede halfjaar na uitroeiingsbehandeling is geen enkele levende of dode schurftmijt meer gevonden. Van het onderzoek van oorafkrabsels op schurftmijten is bekend dat de kans op een vals negatieve uitslag vrij groot is. De methode is daarom als enige methode niet geschikt om bedrijven schurftvrij te verklaren.

Schuurindices

Het bepalen van een Schuur-Index (SI) is een extra aanvulling bij de bepaling of een bedrijf vrij van schurft is. De SI wordt bepaald door het aantal waargenomen schuurincidenten in 15 minuten te delen door het aantal dieren dat gedurende die 15 minuten wordt geobserveerd. Na de uitroeiingsbehandelingen waren de SI's significant lager dan daarvoor: voor zeugen respectievelijk 0,13 en 0,80 en voor vleesvarkens respectievelijk 0,05 en 0,38. De SI's waren voor de uitroeiingsbehandeling, in vergelijking met de literatuur, al erg laag. Op grond van de literatuur zou een SI boven de 1,5 wijzen op een schurftbesmetting en een SI onder de 0,5 op het vrij zijn van schurft, terwijl het tussenliggende traject geen uitsluitel geeft. Het niveau van de SI was na de uitroeiingsbehandeling in alle gevallen lager dan 0,5. Voor de uitroeiingsbehandeling werden er echter ook SI's onder de 0,5 gevonden, terwijl er wel levende schurftmijten werden aangetoond.

Bloedonderzoek

De test die in het kader van het project is ontwik-

keld is gebruikt om de resultaten van de proef te evalueren. Het bleek dat voor uitroeiing gemiddeld 28% van de zeugen en 32% van de vleesvarkens een positieve testuitslag liet zien, terwijl aan het eind van de proef (12 maanden na uitroeiing) geen enkele positieve bloedsuitslag meer werd gevonden.

Perspectief

Gezien de relatief geringe kosten van uitroeiing van schurft (twee keer per injectie met ivermectine behandelen) en het te verwachten positieve resultaat bij een goed uitgevoerd behandlungsplan, is het alle varkenshouders aan te raden tot uitroeiing van schurft over te gaan. Indien u met uw bedrijf officieel schurftvrij verklaard wilt worden, kunt u zich aanmelden bij de Gezondheidsdienst om deel te nemen aan het vrijwaringsprogramma voor schurft. De test op antistoffen in het bloed zal pas als enige test breed ingezet kunnen worden nadat er meer ervaring mee is opgedaan en er voldoende antigeen beschikbaar gemaakt kan worden om de test in voldoende grote aantallen te kunnen uitvoeren. Hier wordt nog aan gewerkt. Het ziet er naar uit dat deze test in de toekomst de huidige uitgebreide werkwijze voor controle van de schurftvrijstatus kan vervangen.

In het kader van het project is ook voorlichtingsmateriaal ontwikkeld: een videoband en een folder, bedoeld om deze mogelijkheid om de gezondheidsstatus op varkensbedrijven verder te verhogen, onder de aandacht van de varkenshouders te brengen. De folder wordt breed verspreid. De videoband is te bestellen bij het Praktijkonderzoek Varkenshouderij door overmaking van f 25,- (Postbanknummer 5 1.73.462 Proefstation voor de Varkenshouderij te Rosmalen) onder vermelding van "videoband schurft". ■